Beetsterweg ACHTER 32, Beetsterzwaag

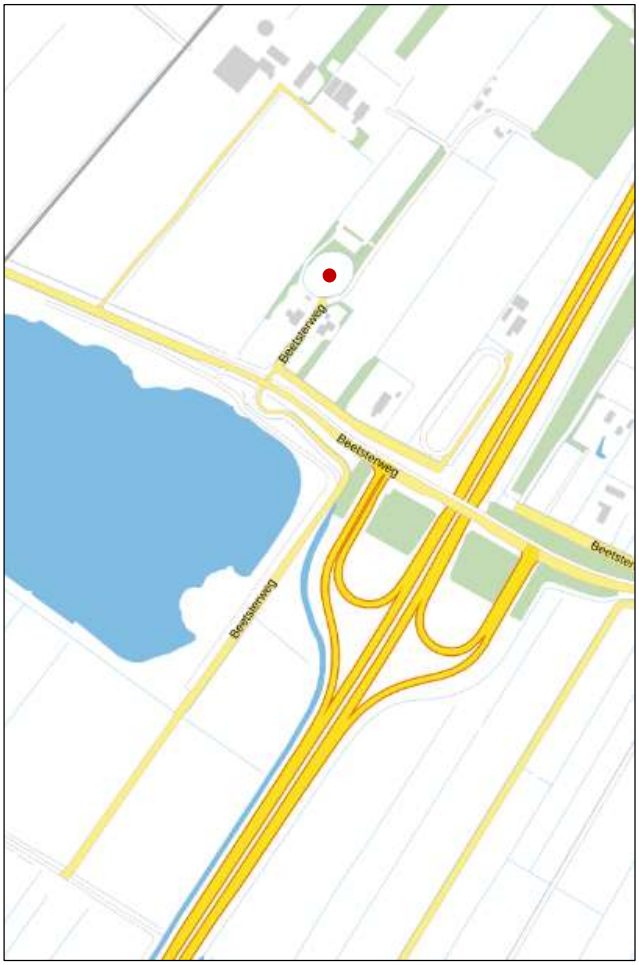

Adres	: Beetsterweg ACHTER 32 9244 GC, Beetsterzwaag
Coördinaten	: 53.066780, 6.050477
Oorspr. functie	: Kerk en kerkhof
Huidige functie	: Begraafplaats
Bouwjaar	: va. XVIII
Architect	: -
Naam	: Âld Beets
MIP-nummer	: FR-OPS-48
Waardestelling	: 19

Redengevende omschrijving

Al sinds de middeleeuwen wordt aan de Beetsterweg te Beetsterzwaag begraven.[1] De begraafplaats is oorspronkelijk ontstaan rond de middeleeuwse Sint Gertruidskerk, in het toenmalige Beets. Deze kerk werd in 1887 afgebroken om plaats te maken voor de een nieuwe kerk, de Adelskerk. Door ontvolking van het dorp en de daardoor ongunstige plek van de kerk, raakte deze kerk al snel in verval. In 1956 werd de laatste kerkdienst gehouden, waarna er geen onderhoud meer werd gepleegd. Na een blikseminslag werd de kerk om instorten te voorkomen in 1984 gesloopt. De begraafplaats is echter behouden, en de fundamenten van de kerk zijn nog steeds zichtbaar op de begraafplaats.

De begraafplaats ligt op een verhoogd terrein met een ovalen plattegrond. Centraal op de begraafplaats liggen de fundamenten van de gesloopte Adelskerk. De begraafplaats wordt aan de zuidoostzijde afgesloten door een dubbel ijzeren hekwerk tussen hekpijlers. Het hekwerk is gedecoreerd met krullende pijlen. Aan de zuidoostzijde van de begraafplaats staat een klein baarhuisje. Deze is opgebouwd uit halfsteens roodbruin metselwerk onder een laag zadeldak gedekt met grijze Friese golfpannen, met in de voorgevel een entree met een deur met rondboog. Het metselwerk wordt geaccentueerd door aan de onderzijde een risalerend trasraam met rollaag en op de hoeken lisenen. De topgevels zijn gedecoreerd met uitkragingen en een bekroning van grijs natuursteen en metselwerkdecoraties.
Op de begraafplaats zijn voornamelijk staande grafmonumenten te vinden, gemaakt van grijs natuursteen met zwarte belettering. Verder zijn op de begraafplaats twee door een hekwerk omringde grafvelden te vinden. Deze grafmonumenten zijn voornamelijk liggende monumenten van grijs natuursteen. Opvallende grafmonumenten zijn de van wit natuursteen gemaakte engel en gebroken pilaar op het grafveld aan de zuidzijde van de begraafplaats.

Op de begraafplaats wordt nog steeds begraven. Deze moderne graven, geplaatst na 1990, vallen buiten de bescherming. Daarnaast zijn de 18^{e}-eeuwse grafzerken op de oude fundamenten van de kerk, van de families Lycklama en Scheltinga, rijksmonumenten.[2] Ook deze monumenten vallen buiten de gemeentelijke bescherming. De klokkenstoel is gebouwd in 1987 en heeft door zijn geringe leeftijd geen historische waarde.

Motivatie

De begraafplaats achter Beetsterweg 32 in Beetsterzwaag is van algemeen belang als gemeentelijk monument:

- Als markant onderdeel van de landelijke omgeving.
- Wegens de waarde van de plaats van de begraafplaats, als waardevolle plek van herinnering van een kerkgemeenschap en de oorspronkelijke structuur van het dorp Beets.
- Wegens het behoud van zijn oorspronkelijke plattegrond, met de contouren van de kerk.
- Wegens de waarde van de aanwezige (traditionele) bouwwerken, het hekwerk en het baarhuisje.
- Wegens zijn typologische waarde als (voormalig) kerkhof/begraafplaats.
- Wegens zijn waardevolle grafmonumenten die als herinnering aan personen dienen.

---

[1] Bron: Informatiebord begraafplaats (A. Nauta, 2017)
[2] Bron: https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/31835?MonumentId=31835

Gemeente:	Opsterland	Oorspr. functie:	begraafplaats	
Plaats:	**Oud Beets**	Huidige functie:	**begraafplaats**	**potentieel gemeentelijk monument**
Adres:	**nabij Beetsterweg**	MIP-code:	FR-OPS-48 / zerken RM 31835	

Objectgericht waarderingskader: De waardebepaling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardestelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	**relevant**	**specifiek**	**toelichting**
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		Als begraafplaats buiten de bebouwingskom, in het landschap gel.
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		Begraafplaats is markant aanwezig in de landelijke omgeving
waarde van het object in een groter geheel / ensemble			
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		Invloed van de directe omgeving is mede bepalend
Architectonische beeldwaarde			
hoofdvorm: massa- of volumewerking van object			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		De contour van de gesloopte kerk en het gehele kerkhof als zodanig
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw	■		Het fraaie baarhuisje. Klokkenstoel uit 1987 met luidklok
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		Begraafplaats op rond perceel met pad rondom gelegen
specifieke kenmerken in de vormbehandeling	■		Diverse vormen en kenmerkende grafmonumenten / stéles
aanzichten			
betekenis van de gerichtheid	■		Vanaf de publieke ruimte duidelijk waarneembaar
specifieke eigenschappen van de geleding			
gehalte van de gevelcompositie			
opmaak			
kenmerkend / karakteristiek materiaalgebruik / - toepassing	■		Natuursteen grafmonumenten en het gemetselde baarhuisje
betekenis van de kleurtoon / typerende kleurtoepassing	■		Natuursteen kleur met zwarte tekst
karakteristieke detaillering / ornamenten	■		Profilering diverse grafstenen en hekwerk als verrijking
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		Kwetsbaar door achterstallig onderhoud. Grafrechten.
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		Waardevolle plek als tastbare herinnering historie kerkgemeenschap
typerende kunsthistorische stroming of stijl			
oorspronkelijke cultuurhistorische / *bouwhistorische* waarden	■		Expressie van typologische waarde. Fundament kerk en historie
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		Beeldwaarde kerkhof en graven zijn in redelijke mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling		■	Historisch van deze locatie i.r.t. kerk en dorp Beets
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit		■	Herinnering aan personen.
	x 1	**x 2**	**TOTAALSCORE: 19**

relevant: als het aspect concreet in beeld is. **specifiek:** als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: Divers
Architect:
Huidige bouwtechnische toestand:
Opmerkingen: De rijksbeschermde monumenten zijn in deze waardering niet meegenomen

datum opname: april 2023